

Proč zasedali?

Vzdělávací cíl: Žáci na základě analýzy fotografie a doplňkových pramenů vztahujících se k odvodu branců základní vojenské služby v roce 1970 pochopí princip a význam tohoto jevu (nejen) v období státního socialismu.

Klíčová slova: Československo 70. léta, sociální dějiny, armáda, dobové perspektivy, otevíráme otázku

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (3 min.)

Prohlížení fotografie pomocí lupy.

2 ANALÝZA FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování postav a prvků, popis situace zachycené na snímku.

Žáci mohou označit např. jednotlivé postavy a jejich oblečení, předměty rozložené na stole nebo části výzdoby místnosti (vlajky, státní znak). Část hlavy patrná u spodního okraje fotografie naznačuje přítomnost dalších osob v místnosti.

3 ANALÝZA DĚNÍ NA FOTOGRAFII (5 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou fotografie zachycuje.

Odpovídání na otázku na základě předchozí analýzy snímku: ? Kdo jsou lidé na snímku a co dělají?

4 ZKOUMÁNÍ DALŠÍCH PRAMENŮ A DOPLNĚNÍ HYPOTÉZY (7 min.)

Fotografie s označenými prvky je doplněna o dobový popis, který osvětluje časové a místní souvislosti. Žáci dále prohlížíjí doplňkovou galerii s dalšími snímky téže události a červeně doplňují do fotografie nové informace či upravují svůj původní popis.

(i) Fotografie zachycuje interiér Lidového domu v Plzni během odvodu branců základní vojenské služby v říjnu 1970 (zasedání odvodní komise a průběh zdravotní prohlídky).

5 INTERPRETACE FOTOGRAFIE (10 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy fotografie a doplňkových pramenů odpovídají na závěrečné otázky: ? Proč komise zasedala? ? Na co byste se lidé na fotografii chtěli zeptat?

Druhá otázka otevírá prostor pro další úvahy žáků v návaznosti na analyzované téma, které učitel může využít v navazující diskusi.

Další možnosti zapojení do výkladu:

Situaci na fotografii lze vztáhnout k rodinné paměti žáků (jaké konkrétní důsledky měla povinnost vojenské služby pro tehdejší mladé muže). Učitel může doplňujícími otázkami zaměřit pozornost žáků na obecnější srovnání s dnešní situací (profesionalizovaná armáda) nebo naopak se staršími historickými obdobími (povinná vojenská služba jako historický jev přesahující období socialismu, její postupné zkracování, význam pro stát a pro společnost).

Pro širší kontextualizaci tématu lze využít znění [branného zákona](#) z roku 1949, který upravoval právní rámec odvodů, a rovněž úryvky z dobových filmových týdeníků (např. [1951](#)) a televizních reportáží (např. [1974](#), [1987](#)).